

GAMMA-ÉLET

A munkáspihenő-kérdés megoldásának magyar változatai között külön figyelmet érdemelnek a „Gamma” gyár törekvései. A múlt év első napjaiban felavatott új gyárépület jóléti helyiségeiben a munkáspihenő hasznosításának egyre változatosabb formái yalósulnak meg.

A gyár jóléti osztálya „Gamma-Élet” címen évenként négyszer megjelenő lapot is ad ki. A külső borítékot a légvédelmi tüzéség sokat emlegetett Gamma-Juhász rendszerű löelemképzőjének körvonalai díszítik. Annak a találmánynak körvonalai, amelynek a gyár világhírét köszöni. A jól szerkesztett kiadványok elsősorban a gyár munkásai és alkalmazottai számára készülnek. Egészséges pedagógiai érzék árad a sorok közül, feltűnően jó ízlés nyilatkozik meg a külső alakban. Az ipari továbbképzés célját szolgáló cikkek, a munkásság számára közölt hasznos tudnivalók, különféle időszerű és szórakoztató írások mellett fontos hely jut a munkáspihenő hasznosítása körül időről-időre elért eredmények ismeretetésének és népszerűsítésének is. Ezeket az eredményeket a „Gamma-Élet Évkönyve” nyomán a következőkben foglalhatjuk össze:

A *szellemi képzés és nevelés* terén a Gamma-tanonciskola megnyitása volt az első jelentős állomás. 1939 februárjában indult meg két első osztállyal, 65 növendékkel. Szeptemberre a tanoncok száma 230-ra növekedett. Három első és három második osztályt kellett

szervezni. Ezzel az intézmény egyike lett az ország legnagyobb vállalati tanonciskoláinak. Külön érdekessége, hogy vezetői céltudatosan és tervszerűen jókedvet és egészséges humort igyekeznek nevelni a növendékei be, mert – amint állítják – a jókedv nem csak az életkedvet fokozza, hanem vele a rugalmasságot, a munkaütemet és a munkateljesítményt is (Kraft durch Freude). A tanonciskolat egymásután követték a legkülönfélébb kezdeményezések. Hogy a kezdet nehézségei áthidalhatóak legyenek, a jóléti osztály 120 tagsági jegyet vásárolt a Székesfőváros Népművelési Bizottságától és ezzel biztosította saját tagjai számára a Székesfővárosi Népművelés havonként megjelenő „Munkaterveiben” felsorolt kedvezményeket. De maga a jóléti osztály is hozzáfogott a munkához. Ismertnevű előadók bevonásával ismeretterjesztő előadásokat rendezett tagjai számára. Megvetette egy könyvtár alapjait és felszólította az olvasókat, hogy a tagsági díj fejében á engedett könyveikkel ők is vegyenek részt ennek gyarapításában. Útnak indította a tartalmas „Gamma-Életet”. Figyelme nemes tömegszórakozási alkalmak megteremtésére is kiterjedt. Két ízben színházat bérelt a gyár alkalmazottai számára, hogy megfelelő darabokat jó előadásban élvezhessenek, saját műkedvelő gárdája, énekkara, jazz-zenekara pedig házi műsoros estéken gondoskodott szórakoztatásról. A gyár munkásai, alkalmazottai – és külön gyermekeik számára bensőséges Mikulás- és karácsony-estéket rendezett. Bélyeggyűjtőknek, sakkozóknak és „fényképész-élet”-nek adott födelet. Sőt egy „Magyarító Birságpénztár” nevű asztaltársaság is otthont talált falai között. Ennek tagjai minden kimondott „idegen vagy korcs” szó után egy fillérrel, ha pedig írásban követték el a bűnt, két fillérrel járultak hozzá a közös társas összejövetelek kiadásaihoz.

A *fizikai nevelés* terén elsősorban az 1939 júniusában megalakult Gamma Levente Egyesület fejtett ki hasznos tevékenységet. A kötelező leventefoglalkozáson kívül a legkülönbözőbb sportágak rendszeres és sportszerű gyakorlására is alkalmat nyílt a Gamma-leventéknek. Labdarúgás, tenisz, női kosárlabda, vízisportok, ökölvívás, birkózás és atlétika mellett számos művelője volt a vitorlázó repülésnek, sőt a céllövészetnek is. Mindehhez külön sporttelep, külön lőtér állott rendelkezésre.

A jóléti osztály tanulmányi és szórakoztató kirándulásokat is szervezett. Májusban 20 tanonc vett részt a gyár költségén a Szentkirályi-utcai tanonciskola által Bánhidára és Tatabányára vezetett tanulmányi kiránduláson. Júniusban fizetéses szünnapot engedélyezett a gyár és két hajót bérelt alkalmazottai számára egy nőgrádverőcei kirándulásra. Augusztusban pedig Szegedre utazott egy csoport az Ember Tragédiája megtekintésére.

Külön figyelmet érdemelnek a gyárnak a német munkáspihenő szervezet, „a munka szépsége és becsülete” néven ismeretes törekvéseivel rokon kísérletei. Ezek a kísérletek nem merültek ki abban, hogy a munkahely tiszta, világos és ízléses helyiségeivel, a jelszóul választott jókedv hangsúlyozásával széppé igyekeztek magasztosítani a kenyérkereső munkát. Sőt abban sem, hogy a jóléti helyiségek esztétikai szempontból is jól elrendezett környezetében – és nem utolsó sorban a Gamma-Életkiadványokban megnyilatkozó ízléssel – esztétikai igényeket élesztettek a munkásokban. A gyár ezenfelül mindent elkövetett, hogy a munka becsületének is teljes érvényt szerezzen. Pontozással mint a Gamma-leventéket választottak ki, akik szorgalmúért és kiváló munkateredményeikért jutalomban és kedvezményekben részesültek. Érdemes megemlíteni, hogy a műhely, a tanonciskola és a leventeoktató mellett maguk a leventék is

részvettek a pontozásban. „Mert a Gamma-levente eszményképe csak az lehet, akit társai is annak tartanak!” A tanonciskolában és a műhelyben kitűnt tanoncok nemcsak 5-30 pengős pénzjutalmat kaptak, hanem díjtalan ebédet, hosszabb szabadságot, a tanulmányi kirándulásokon ingyenes részvéteit is biztosított számukra a gyár, sőt a legjobbakat a szerződéses idő eltelte előtt felszabadította.

A „Gamma-Élet”-ben van egy jellemző rovat. „Hírek a *Gamma-család* életéből”. Fiatal házasulandók, Gamma-csecsemők, népes munkáscsaládok fényképei tarkítják ezt a rovatot. Itt számolnak be a szerkesztők az új házasságkötésekről, itt „jelentik örömmel a gólya beköszöntését”, itt regisztrálják a vezérigazgatótól kezdve a legfiatalabb munkásig minden „gammás” családi életének kiemelkedőbb eseményeit. Senki sem marad ki. Mindenki állandóan érezheti, hogy fontos tagja – családtagja – a Gamma-közösségnek.

Azok a gyakorlati és kézzelfogható eredmények, amelyek a gyár a munkáspihenő hasznosítására irányuló törekvéseiben eddig elért, kétségtelenül nem újak. Hasonló eredményeket másutt is bőségesen találunk; a magyar törekvések között is. A hang, a bensőséges szociális szellem, a „Gamma-család” gondolata azonban új és követésre vár.

Gyulai Elemér